

Bestyrelsesmødet den 18. December 1908

i

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab.

Til Stede vare Præsidenterne: Hofjægermester *Friis*, Kammerherre *Scheded* og Lehnsgreve *Wedell*. Af Bestyrelsesraadet vare mødte: Kammerherre *C. Bech*, Lærer *Chr. Christensen*, Hofjægermester *G. E. Grüner*, Proprietær *C. Grut-Hansen*, Forpagter *O. Høffding*, Proprietær *J. P. Jensen*, Etatsraad *W. A. Langkilde*, Godsejer *G. de Lichtenberg*, Godsejer *P. Olufsen*, Forstander *N. Pedersen*, Folkethingsmand *P. Pinstrup*, Proprietær *O. Rasmussen*, Forpagter *G. F. Schroll*, Jægermester *F. H. Skov*, Landsthingsmand, Forpagter *Chr. Sonne*, Landsthingsmand *J. Sørensen-Saxager*, Hofjægermester *A. Tesdorpf*, Forpagter *G. P. Thalbitzer*, Professor *T. Westermann* og Forpagter *J. Willumsen*.

Den ledende Præsident, Lehnsgreve *Wedell*, aabnede Mødet med at byde de til Stede værende Velkommen, særlig Folkethingsmand *Pinstrup*, der ikke tidligere havde været til Stede ved Selskabets Bestyrelsesmøder. Forinden man gik over til Behandling af de paa Dagsordenen opførte Sager, ønskede Præsidenten først at omtale den Henstilling, som paa sidste Bestyrelsesmøde var rettet til Landhusholdningsselskabet af Proprietær *Grut-Hansen* om en ændret Kontingentskala, hvorefter Medlemskontingentet for Gaarde under 12 Tdr. Hartkorn sættes til f. Eks. 10 Kr. Præsidiet havde overvejet Spørgsmaalet, men frygtede for, at Selskabet vilde faa et Tab paa Medlemmer, der kun betalte 10 Kr. i aarligt Kontingent, da der ydes Medlemmerne Bøger og Tidsskrifter for 16—18 Kr. aarlig. — Proprietær *Grut-Hansen* bemærkede hertil, at det ingenlunde havde været hans Tanke at svække Selskabets økonomiske Stilling.

Det havde været Talerens Mening, at der kunde sættes en stigende Skala, f. Eks. 10—20 og 30 Kr. 20 Kr. var et temmelig stort Kontingent for mange mindre Jordbrugere. — Godsejer *G. de Lichtenberg* og Kammerherre *Bech* oplyste, at Kontingentet i Landboforeningerne er meget forskelligt, — efter Hartkorn og Ejendomsskyld, — lige fra 15 Kr. til 50 Øre pr. Medlem. — Professor *Westermann* tillagde Sagen stor Betydning, fordi et mindre Kontingent vilde medvirke til at styrke Selskabet, da det vilde bidrage til at skaffe flere Medlemmer. Kunde mon ikke tænke sig en Ordning saaledes, at man kunde blive Medlem for et ringere Kontingent, mod at man kun fik en Del af de Bøger og Tidsskrifter, der nu udsendes, medens det fulde Kontingent som hidtil gav Ret til alt, hvad der udkom. Dette var f. Eks. Tilfældet i geografisk Selskab. Taleren ønskede at henstille til Præsidiets, at det tog under Overvejelse, om der ikke ad denne Vej kunde naas noget; det var heldigt, om Selskabet kunde styrkes ved rigelig Tilgang af Medlemmer. — Forpagter *Thalbitzer* udtalte, at det ikke lod sig gøre at opkræve Medlemskontingent efter Hartkorn eller Ejendomsskyld, da en Del af Selskabets Medlemmer ikke ere Landmænd. Et Kontingent af 20 Kr. kunde iøvrigt heller ikke kaldes højt, det var ikke højere, end at enhver Tjenestekarl godt kunde være Medlem. — Forpagter *Sonne* støttede Professor *Westermanns* Henstilling, men frygtede for at hæve Kontingentet til 30 Kr., da dette let vilde bevirke, at en Del Medlemmer benyttede Lejligheden til at melde sig ud af Selskabet. — Sluttelig udtalte *den ledende Præsident*, at Præsidiets gerne vedblivende skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa Sagen.

Derefter foretoges Optællingen af Stemmesedlerne til Valg af Præsident m. fl. Meddelelse om Udfaldet af disse Valg samt om de af Bestyrelsesraadet foretagne Valg af Medlemmer til forskellige staaende Udvalg, endvidere om Optagelse af ny Medlemmer og om Decision af Regnskabet 1907—08 vil senere blive meddelt i Referatet af Forhandlingerne paa Generalforsamlingen, som afholdtes samme Dags Aften Kl. 7.

Da Sekretær *Hertel* havde meddelt Udfaldet af de foretagne Valg, udtalte *den ledende Præsident* følgende: Vi tage i Dag Afsked med Hr. Forpagter *Thalbitzer*, der har ønsket at udtræde af Bestyrelsesraadet. Hr. *Thalbitzer* blev valgt i 1878, og har altsaa i 30 Aar haft Sæde i Raadet; kun Etatsraad

Valentiner har i endnu længere Tid været Medlem af vor Bestyrelse. Præsidiet — og sikkert med det alle Bestyrelsesraadets Medlemmer — beklage i høj Grad, at Hr. *Thalbitzer* mener det rigtigst af Helbredshensyn at trække sig tilbage. Paa Bestyrelsens Vegne bringer jeg Dem, Hr. Forpagter *Thalbitzer*, en hjertelig Tak for elskværdigt Samarbejde og for den udmærkede og loyale Støtte, De altid har ydet Selskabet. Kun saare nødigt tage vi Afsked med Dem, og vi haabe, at vi ogsaa i Fremtiden, hvis det gøres nødigt, maa kunne gøre Regning paa Deres Raad og velvillige Interesse. — De til Stede værende sluttede sig hertil ved at rejse sig.

Forpagter *Thalbitzer*: Jeg takker Selskabet for den Velvilje, det altid har vist mig. Der er sket store Forandringer i de 30 Aar, jeg har været Medlem af Bestyrelsesraadet. Viljen til at udrette noget for Selskabet har altid været god, Evnen har det skortet paa; jeg mærker nu, at jeg ikke længer kan paa-tage mig Arbejdet, og jeg lykønsker Selskabet med min Eftermand. Der er en tre, flre Gange gjort Forsøg paa at undlive dette gamle Selskab, og nylig har der været gjort Forsøg paa det igen. Der har været fremsat Udtalelser om, at det ikke fulgte med, men vi maa huske paa, at det er ingen Landboforening, men et Landhusholdningsselskab, og jeg anser det for en stor Lykke at have et saa gammelt og anset Selskab her i Landet. Jeg vil slutte med en Tak for alt i de forløbne Aar, for den Velvilje, der er vist mig saa vel fra Præsidiets og Bestyrelsesraadets som Funktionærernes Side, og jeg lykønsker Selskabet med Genvalget af Lehns greve *Wedell* til Præsident.

Den ledende Præsident gav derpaa nogle Meddelelser om det nedsatte Landarbejderudvalg. Det oplystes herunder, at et af Udvalgets Medlemmer, Direktør *Jørgen Nielsen*, Viby, Jylland, i ret stor Udstrækning havde offentliggjort Meddelelser, der vare blevne ham tilstillede, men som maatte betragtes som fortrolige, da Udvalget endnu ikke havde afsluttet sine Arbejder. Bestyrelsesraadet vedtog derfor, at det skulde meddeles Direktør *Jørgen Nielsen*, at man maatte betragte ham som udtraadt af Udvalget.

Der var af Præsidiet fremsat et Forslag om en Ændring i Lærlingeuddannelsen. Siden 1898 havde der nemlig ingen Lærlinger meldt sig til de mindre Gaarde, og man mente derfor, at denne Afdeling godt kunde udgaa. — Kammerherre *Bech* hen-

stillede dog, at man bibeholdt Afdelingen endnu et Par Aar og satte Lønnen, der nu er 120 Kr. for første og 150 Kr. for andet Aar, op til det samme som for Foderlæringer, nemlig 175 Kr. og 200 Kr. for henholdsvis første og andet Aar. Denne Henstilling støttedes af Forpagter *Hoffding*, Hofjægermester *A. Tesdorpf* og Professor *Westermann*, ligesom det ogsaa henstilledes til Præsidiets nærmere Overvejelse, om de 2-Aars Læringer, saafremt de maatte ønske det, ikke kunde tjene det andet Aar paa en større Gaard. — Den ledende Præsident lovede, at Spørgsmaalet skulde blive nærmere overvejet.

Angaaende Statens Planteavlsudvalgs Virksomhed, Prøver med Landbrugsredskaber og -Maskiner samt om Mejerikon-sulentvirksomheden var der omdelt Beretninger, som ikke gav Anledning til nogen Udtalelse.

Kammerherre *Sehested* gav Meddelelse om de Forhandlinger, der havde været førte med den norske Gesandt, Professor *Hagerup*, angaaende Konferentsraad *W. A. Hansens* Legat. I Fundatsen til dette Legat bestemmes, at Renten i 5 Aar ad Gangen skal tilfalde Færøerne, Finmarken, Island og Grønland. Da Legatet traadte i Kraft, var Norge imidlertid bleven adskilt fra Danmark, og det har derfor hidtil kun været tildelt Færøerne, Island og Grønland. Fra norsk Side har man imidlertid nu forespurgt den danske Regering, om Finmarken fremtidig kunde indgaa i den sædvanlige Turnus, og efter en Forhandling mellem Landhusholdningsselskabet og den norske Gesandt paa den norske Regerings Vegne var man enedes herom, dog saaledes, at Norge ikke kan stille Krav om noget Vederlag for den Aarrække, i hvilken Finmarken ikke har deltaget i Uddelingen af Legatrenterne.

Om Spørgsmaalet angaaende Udgivelse af en Lærebog i Planteavl for Folkeskoler paa Landet meddelte Kasserer *H. C. Larsen*, at Selskabet havde anset det for særdeles ønskeligt, om den i Skoleloven af 24. Marts 1899 indeholdte Bestemmelse om Optagelse af Undervisning i Naturkundskab i Almueskolerne paa Landet kunde udnyttes ved Indførelse af en alm. elementær Undervisning i Planteavl i Skolerne. Det havde i den Anledning vedtaget at udgive en lille Lærebog til Brug ved denne Undervisning og forhandlet med Statens Planteavlsudvalg om, hvorvidt Udarbejdelsen af en saadan Bog burde ske ved Konkurrence eller ved Henvendelse til en enkelt Forfatter, og man

havde da besluttet at rette Henvendelse til daværende Assistent ved Landbohøjskolen, *Anton Christensen*. Manuskriptet til Bogen var nu afleveret, og det var gennemset af Statens Planteavlsudvalg samt af et Udvalg bestaaende af Professor, *Dr. Kølpin Ravn*, Lærer *Teglbjerg* og Taleren. Skriftet forelaa nu godkendt og anbefalet af Statens Planteavlsudvalg og færdigt til Trykning. Landhusholdningsselskabet havde ment, at det vilde være heldigt, om Kultusministeriet vilde have givet Bogen sin Anbefaling, og det havde søgt at opnaa dette; men Ministeriet fandt imidlertid, at Bogen var for speciel og for omfattende til, at det kunde anbefale den til Brug som Lære bog i Folkeskolerne. Selskabet agtede derfor nu at søge at faa den udbredt gennem Danmarks Lærerforening. Bogen trykkes i et Oplag af 5000 Ekspl. Kammerherre *Bech* og Professor *Westermann* hilste Sagen med stor Glæde, men fandt det heldigt, om man lod Bestyrelsen for Danmarks Lærerforening faa Bogen til Gennemsyn inden den kom ud. Kammerherre *Sehested* mente dog ikke, at Selskabet skulde lade Lærerforeningen anbefale Bogen. Landhusholdningsselskabets Navn vejede nok saa meget endnu, at en Bog, udsendt af dette, vilde vinde fornøden Udbredelse, naar Lærerforeningen iøvrigt vilde være behjælpelig hermed.

Om Anvendelse af Konserveringsstoffer til Levnedsmidler meddelte Sekretær *H. Hertel*, at Landhusholdningsselskabet i 1906 havde haft Lejlighed til at udtale sig overfor Ministeriet, om hvorvidt der var Grund til, at Justitsministeriet gjorde Brug af den Tilladelse, som det har i § 7 i Loven om Under-søgelse af Levnedsmidler af 1903 til at bestemme, at Anvendelse af Konserveringsstoffer til Næringsmidler kan forbydes, naar det viser sig, at de ere skadelige for Sundheden. Landhusholdningsselskabet tilraadede, at Ministeriet gjorde Brug af Tilladelsen, og i en udførlig Betænkning henstillede det endvidere, at Anvendelse af Konserveringsstoffer skal være forbudt, kun skal det være tilladt at benytte Kogsalt, Produkter fra Trærøgning, Salpeter, Sukker og Eddike samt Orleans til Smørfarve.

Foruden Landhusholdningsselskabet har Justitsministeriet ogsaa gennem Indenrigsministeriet spurgt Grosserer-Societetets Komité, og denne tilraadede, at foruden de ovennævnte Stoffer skulde det ogsaa være tilladt at benytte ikke-giftige Farve-

stoffer, Olie, Alkohol og Borsyre, endvidere Kobberforbindelser til Grøntsager, dog ikke udover 0.01 Gram metallisk Kobber pr. Kg.; endelig Myresyre af indtil $\frac{1}{2}$ pCt. samt benzoesurt Natron.

Societetets Indstilling blev atter forelagt Landhusholdningsselskabet, der kunde tiltræde, at ikke-giftige Farvestoffer bleve tilladte, og at Olie og Alkohol udtrykkeligt bleve nævnte blandt de tilladte Stoffer. Derimod fraraadede Selskabet bestemt Benyttelsen af Borsyre, Kobberforbindelser, benzoesurt Natron og Myresyre. Sagen gik atter til Societetet, der nu har frafaldet Anvendelse af benzoesurt Natron, men fastholder Borsyre indenfor en Grænse af 1 pCt., Myresyre, dog nu kun indtil 0.15 pCt., samt Kobbersalte til Farvning af Grøntsager. Paa ny fik Selskabet Sagen til Erklæring. I en Indstilling af 21. Septbr. d. A. har Selskabet atter indtrængende advaret mod Benyttelsen af Borsyre, af Myresyre og af Kobbersalte.

Endelig gav Sekretær *Hertel* Meddelelse om et Forslag til Generalforsamlingen fra Landbrugslærer *A. P. Jacobsen*, Dalum, om, at Landhusholdningsselskabet medvirker ved unge Landmænds Anbringelse paa gode Læresteder i Udlandet, men angaaende dette Spørgsmaal henvises til Referatet af Forhandlingerne paa Generalforsamlingen.
